

Kraujas ant sniego

Jo
Nesbø

Kraujas ant sniego

Iš norvegų kalbos vertė Alvyda Gaivenienė

baltos lankos

1 skyrius

Snaigės tarsi medvilnės pūkai šoko gatvės žibinto šviesoje. Be krypties, neapsispręsdamos, ar joms norėtųsi kilti aukštyn, ar kristi žemyn, jos leidosi nešamos pragariško, šalto it ledas vėjo, pučiančio iš neaprepiamos tamsos virš Oslo fjordo. Vėjas su sniegu sukuriavo drauge, sukdami ratus tamsoje palei krančinėje išsirikiavusius ir nakčiai uždarytus sandėlius. Galiausiai vėjas pavargo ir nubloškė šokių partnerį prie sienos. Ir štai dabar vėjo pustomas sausas sniegas nusėda aplink vyriškio, kuriam ką tik peršoviau krūtinę ir gerklę, batus.

Nuo jo marškinių apykaklės kraujas varvėjo į sniegą. Ne kažin ką teišmanau apie sniegą, kaip ir apie bet ką kita, tačiau esu skaitęs, kad sniego kristalėliai, susidarę spaudžiant šalčiui, skiriasi nuo drėgno lipnaus sniego ar jo plutos. Sauso sniego kristalų forma suteikia hemoglobinei kraujyje itin ryškų raudonį. Kad ir kaip ten būtų, sniegas po juo man priminė purpurinį karaliaus drabužį, apkraštuotą šermuonėlių kailiukais. Tokį drabužį buvau matęs norvegiškų pasakų knygelės, kurią man skaitydavo mama, piešinėliuose. Ji mėgo pasakas ir karalius. Todėl ir pavadino mane vieno jų vardu.

Aftenposten rašė, kad jei šalčiai išsilaikytų iki Naujųjų metų, 1977-ieji taptų šalčiausiais metais nuo karo ir mes juos prisimintume kaip naujo ledynmečio, apie kurį pranašauta mokslininkų, pradžią. Bet aš to nežinau. Žinau tik tiek, kad prieš mane stovintis vyras greitai mirs, jo kūno drebulys tai išduoda. Jis – vienas iš Žvejo vyrų. Nieko asmeniška. Taip ir pasakiau prieš jam susmunkant ir paliekant kraujo žymę ant mūrinės sienos. Ne dėl to, kad manyčiau, jog jam bus lengviau, sužinotus, kad nesu prieš jį nusiteikęs. Jeigu šautų į mane patį, verčiau jau tai būtų asmeniška. Taip pasakiau ir ne dėl to, kad jo vaiduoklis manęs nepersekiotų, mat vaiduokliais aš netikiu. Tiesiog nesumojau, ką daugiau sakyti. Žinoma, galėjau palaikyti liežuvį už dantų, ką dažniausiai ir darau. kažkas vis dėlto turėjo įtakos netikėtam mano šnekumui. Galbūt tai, kad po keleto dienų Kalėdos. Esu girdėjęs, kad mes, žmonės, artėjant Kalėdoms ieškome draugijos. Nesu tikras.

Maniau, kad kraujas sušals ir pasiliks sniego paviršiuje. Vis dėlto sniegas jį sugėrė, įtraukė gilyn ir paslėpė, tarytum turėtų iš to naudos. Eidamas namo mintyse regėjau, kaip iš sniego pusnies kyla senis besmegenis su vos įžiūrimomis kraujagyslėmis po ledo plutele, blyškia it lavono oda. Iš telefono būdelės paskambinau Danieliui Hofmanui ir pasakiau, kad darbas atliktas.

Hofmanas pasidžiaugė – puiku. Kaip visuomet, neuždavė jokių klausimų. Arba per tuos ketverius metus, kai dirbu jam baudėju, išmoko pasitikėti manimi, arba *nenorėjo* to girdėti. Darbas atliktas, tad kurių galų tokiam žmogui kaip jis nerimauti, jeigu susimokėjo už tai, kad turėtų mažiau rūpesčių. Jis paprašė manęs kitą dieną užsukti į kontorą, užsiminęs, kad turi man naują darbą.

– Naują darbą? – paklausiau ir pajutau širdį šoktelint.

– Taip, – atsakė Hofmanas. – Naują užsakymą.

– Šit kaip.

Padėjau ragelį. Palengvėjo. Užsakymai man ir te-
lieka. Ne kažin kam daugiau esu tinkamas.

Štai ketvertas darbų, kuriems vargu ar tikčiau. Kad ir nuvaryti automobilį. Viskas puiku, vairuoju greitai. Tačiau nesugebu nepatraukti dėmesio, o vairuojant tokį automobilį reikia gebėti ir tai. Turi važiuoti taip, kad kelyje atrodytum paprastas eismo dalyvis. Su dviem kitais į kalėjimą pakliuvome tik todėl, kad vairavau nepakankamai nepastebimai. Važiavau kaip pasiutęs, rinkausi miško keliukus ir pagrindinius kelius ir galiausiai atsikračiau persekiotojų, likus vos keliems kilometrams iki sienos su Švedija. Sulėtinau greitį, važiauvau lėčiau, nenusižengdamas kelių eismo taisyklėms, kaip senelis per sekmdienio išskylą. Ir vis tiek vienas policijos patrulis mus sustabdė. Vėliau jie sakė nemanę, kad tai vogtas automobilis, ir aš nei per

greit važiavau, nei pažeidžiau kelių eismo taisykles. Jiems užkliuvo tai, *kaip* aš vairavau. Nežinau kaip, tačiau, anot jų, vairavau įtartinais.

Netinku ir apiplėšimams. Esu skaitęs, kad daugiau nei pusei banko darbuotojų po apiplėšimų sutrinka psichika. Kai kuriems iš jų – visam likusiam gyvenimui. Negaliu to žinoti. Tačiau senukas, sėdėjęs prie langelio pašto skyriuje tuo metu, kai mes įsiveržėme, iš tiesų turės rimtų sveikatos bėdų. Jis nualpo vien todėl, kad mano ginklas buvo nukreiptas jo pusėn. Kitą dieną skaičiau spaudoje, kad jam sutriko psichika. Ūmi liga, tačiau ko jau ko, o psichikos sutrikimų žmogui tikrai nesinori. Todėl nuėjau į ligoninę jo aplankyti. Jis, žinoma, manęs neatpažino; pašto skyriuje dėvėjau Kalėdų Senelio kaukę. (Tai buvo puikus sumanymas. Nė vienai gyvai dvasiai nepasirodė įtartini trys vyrukai su Kalėdų Senelių drabužiais ir didžiuliais maišais, bėgantys iš pašto skyriaus judria gatve per patį kalėdinės prekybos įkarštį.) Stovėjau palatos tarpdury ir žvelgiau į senolį, gulintį vidurinėje lovoje ir skaitantį komunistų laikraštį *Klasių kova*. Nesu nusiteikęs prieš komunistus asmeniškai. O gal ir esu. Tačiau *nenoriu* būti nusiteikęs prieš juos kaip asmenis, tik manau, kad jie klysta. Todėl sąžinės graužatis šiek tiek sumenko ir pasijutau geriau, pastebėjęs, kad jis skaito *Klasių kovą*. Vis dėlto yra skirtumas, ar tave tik šiek tiek, ar labai graužia sąžinė. Taigi, kaip sakoma, pasijutau *žymiai* geriau. Bet

lioviausiu apiplėšinėti. Juk gali atsitikti taip, kad kitas žmogus nebus komunistas.

Trečioji taisyklė – negaliu dirbti su narkotikais. Nesiseka. Ne todėl, kad negalėčiau priversti žmonių, skolingų mano bosams, papurtyti kišenes. Narkomanas gali kaltinti tik pats save, o mano nuomonė tokia: žmonės už savo klaidas turi susimokėti. Paprasta ir aišku. O bėda, matyt, būtų ta, kad, kaip sakydavo mama, esu silpnas ir jautrus. Ji tai nujautė. Šiaip ar taip, turiu laikytis kuo toliau nuo narkotikų. Anot jos, esu žmogus, vien tik ir ieškantis, kam paklusti. Religijai, vyresniajam broliui, bosui. Arba alkoholiui ir narkotikams. Be kita ko, visiškai nesugebu skaičiuoti, nesusikaupęs vargiai suskaičiuoju iki dešimties. Pats suvokių, kad būtų kvaila prekiauti narkotikais arba išmušinėti skolas.

Ir paskutinis dalykas. Prostitucija. Aš neturiu nieko prieš, kad damos užsidirbtų pinigų kaip tinkamos, o toks vyrukas kaip aš pasiimtų trečdalį tų pajamų už joms sudarytas sąlygas atsidėti savo darbui. Visuomet maniau, kad geras sąvadautojas vertas kiekvienos jam mokamos kronos. Bėda ta, kad taip greitai įsimyliu, jog paleidžiu iš akių verslo priežiūrą. Be to, moterų nepurtau, nemušu ir joms negrasinu, tik įsimyliu arba ne. Ką aš žinau, gal tai dėl mano mamos? Todėl ir negaliu ramiai žiūrėti, kaip kiti jas tranko. Pratrūkstu. Štai kad ir Marijos istorija. Raišos ir kurčnebylės. Nežinau, kaip šie du

dalykai susiję tarpusavyje, greičiausiai niekaip, bet čia maždaug tas pats kaip su prasta korta. Jeigu ji iškrinta iš pradžių, tai vis gauni ją ir toliau. Taigi Marija buvo sėkmingai kvailinama savo mylimojo narkomanėlio. Vaikino gražiu prancūzišku vardu Mirjelis, už narkotikus skolino Hofmanui trylika tūkstančių. Pirmąkart ją pamačiau, kai Kankynė, Hofmano sąvadautojų vadeiva, pirštu parodė į merginą, vilkinčią namie siūtą paltą, plaukus susukusią į kuodelį, tarsi ką tik išėjusią iš bažnyčios. Ji sėdėjo ant laiptų priešais Riderhaleną ir žliumbė, o Kankynė papasakojo man, kad ji kartu su mylimuoju užsiims narkotikais. Pamaniau, kad geriau jai būtų pradėti nuo lengvesnių darbelių. Tačiau ji išrūko jau iš pirmojo automobilio, nepraėjus nė dešimčiai sekundžių po to, kai į jį įsėdo. Stovėjo ir bliovė, kol Kankynė ant jos staugė. Turbūt jis manė, kad mergina jį išgirs, jei garsas bus kaip reikiant stiprus. Greičiausiai toks ir atrodė. Tas staugimas. Kaip ir mano mamai. Ir vėl galiausiai pratrūkau. Nors ir supratau argumentus, kuriuos Kankynė stengėsi garso banga nusiųsti jai į smegenis, viskas baigėsi tuo, kad gerai prilupau jį, savo paties viršininką. Paskui nusivedžiau Mariją į vieną butą, kuris, žinojau, bus nuomojamas, o nuėjęs pas Hofmaną pasakiau, kad daugiau sąvadautoju nebūsiu.

Tačiau Hofmanas pareiškė, – o aš negalėjau jam paprieštarauti, – neleisiąs nesumokėti skolų, kad

sutrikusi mokėjimų disciplina nepaveiktų kitų jo žmonių bei svarbių klientų. Taigi, žinodamas, kad Kankynė su Hofmanu ieško merginos, kuri buvo tokia kvaila, kad perimtų savo mylimojo skolas, šmirinėjau aplinkui, kol vienoje kompanijoje Fagerborge suradau tą prancūzą. Jis buvo toks apgailėtinas ir perbalęs, kad aš suvokiau: nors ir kiek jį purtysiu, nepasiseks išpešti nė kronos. Tėškiau jam, kad sugrįsiu nosį jam į smegenis, jeigu jis dar kada prisitartins prie Marijos. Nors, tiesą sakant, ir pats tuo abejojau. Taigi nuėjau pas Hofmaną, pasakiau, kad mylimasis pagaliau užsidirbo šiek tiek pinigų, atidaviau jam trylika tūkstančių ir pareiškiau tikįs, kad merginos medžioklės sezonas jau baigtas.

Nežinau, ar būdama su tuo tipu Marija ką nors vartojo, ar tiesiog buvo iš tų paklusnių žmonių, tačiau dabar elgėsi padoriai. Dirbo vienoje bakalėjos krautuvėje, ir aš ten kartkartėmis užsukdavau patikrinti, kaip jai sekasi, ar buvęs mylimasis narkomanas nepasirodė ir neišsitemps jos atgal. Žinoma, stengdavausi, kad ji manęs nepamatytų, tik stovėdavau tamsoje ir žvelgdavau į apšviestą parduotuvę. Matydavau ją sėdinčią kasoje, dėliojančią prekes į krepšelius ir rodančią pirštu į kurią nors kitą kasininkę, kai kas į ją kreipdavosi. Visi mes kartais turime pripažinti gyveną tėvų pavyzdžiu. Nežinau, ko galėčiau pasimokyti iš savo tėvo, tačiau iš mamos tikrai turiu ko. Jai labiau sekėsi pasirūpinti visais

kitais, tik ne savimi, ir man ji buvo savotiškas idealas. Dievai žino. Šiaip ar taip, tuo metu neturėjau kur išleisti pinigų, uždirbtų pas Hofmaną. O jeigu taip ėmus ir pasidalinus ta laiminga korta su mergina, neturinčia laimės?

Taigi, viską apibendrinus, mano paveikslas šitoks: nesugebu važiuoti lėtai, esu minkštas kaip sviestas, per greit įsimyliu, pametu galvą, jei mane koneveikia, ir man prastai sekasi matematika. Šį bei tą esu skaitęs, tačiau menkai ką teišmanau, bent jau ne tai, kas būtų naudinga. O ir rašau lėčiau, nei auga stalaktitas.

Tai kuo gi tokiam žmogui kaip Danielius Hofmanas aš galėčiau būti naudingas?

Atsakymas, kaip jūs jau greičiausiai ir suvokėte, būtų toks – jam reikalingas baudėjas.

Man nebūtina vairuoti, žudau dažniausiai tokius, kurie to nusipelno, ir čia nereikia sudėtingų skaičiavimų. Bent jau iki šiol nereikėjo.

Skaičiavau tik du kartus.

Pirmieji skaičiai tiks visą laiką: kai žinai tiek daug apie savo bosą ir jis pradeda nerimauti dėl to, kad žinai, jam parūpsta baudėją pašalinti. Tai panašu į juodąją našlę, tiesa? Neišmanau aš tos arachnologijos, ar kaip ten ji vadinasi, bet argi ne juodoji našlė leidžiasi apvaisinama žymiai už ją mažesnio patinėlio? O kai jis atlieka savo darbą ir daugiau jai nebereikalingas, tuomet jį suryja. Deichmano

bibliotekoje *Žvėrių karalystės* ketvirtame tome „Vabzdžiai ir voragyviai“ radau ir juodosios našlės piešinį su nutrūkusiu patinėlio, lyg ir voro, lyties organu, kabančiu ties patelės lytine anga. Galima įžiūrėti ir raudoną kaip kraujas smėlio laikrodžio formos ženklą ant patelės pilvo. Smėliui laikrodyje byrant, tu kaip tas mažas pasipūtęs ir įsiaudrinęs patinėlis turi pajusti, kiek tau skirta laiko svečiuotis. Arba, tiksliau tariant, kada artėja vizito pabaiga. Dingti velniop, lyjant lietui ar sningant, su dviem kulkomis šone ar be jų, tiesiog užsikabinti už kokio nors šiaudo, kuris tave išgelbėtų.

Šitaip aš mačiau visa tai. Daryk, ką privalai, bet per daug nepriartėk.

Todėl man sukėlė velnišką nerimą naujoji Hofmano skirta užduotis.

Jis norėjo, kad pašalinčiau jo žmoną.